

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Vidéken és Léván házhoz küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Hat órára . . . 5 kor. — fill.
Három órára . . . 2 kor. 50 fill.
Előfizetési pénzek postautalvánnyal küldhetők.
Egyes számok 20 fillérért kaphatók
a kiadóhivatalban.

BARS.

HIRDETÉSEK
Négyhasábos pottó-sor egyszeri költsései 14 fill.
készenléti 12 fill., többszörre 10 fill. fizetendő.
Bélyegdíj minden egyes beiktatásér 10 fillér.
Hivatalos hirdetések
100 szög 2 kor. 60 fill., azonnal minden szó 2
fillérével számítottak.
A nyilvántartásban:
minden négyhasábos garmond-sor díja 30 fillér.
Valánk Füzekötésében levő hirdető-írók, elő-
fizetőink, vagy a gyakori hirdetőik tetemes díj-
kedvezményben részesülnek.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TARSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 33. sz.) küldendők.
Kéziratok vissza nem adtnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer

→ vasárnap reggel. ←

A hirdetéseket, előfizetéseket s a reklamációkat a kiadóhivatalban
(Takarék- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.
A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA.

Hivatalos közlemény.

5426/1907 szám.

Hirdetmény!

Léva r. t. város hatósága közhírrá teszi, hogy a m. kir. kereskedelemügyi Minister Ur a folyó évi 74523 számú engedélye alapján az iszraelita ünnepek folytán az 1907 évi szeptember hó 30-ra kitűzött lévai országos állatvásár folyó évi október hó 7-én, az október hó 1-ére kitűzött bőrvásár október hó 8-án, az október 2-re kitűzött kirakó vásár pedig október 9-én, a folyó évi szeptember hó 18-ára kitűzött heti vásár pedig szeptember hó 17-én fog megtartatni.

Bódogh Lajos
polgármester.

Léva város gyásza.

Az ősz hulló levelei s a múltó verőfény tesznek tanúságot egy derék férfinak elköltözése fölött érzett mély fájdalomunkról.

E hó 11-én délután 3 óraker kisértük örök nyugovó helyére *Mácsai Lukácsot*, Léva város nyugalmazott polgármesterét, a polgári erény mintaképét, Barsvármegye népének szerető atyját, hogy hűlő porait a földbe helyezzük, melynek rögehez őt rajongó szeretet, lángoló szenvedély kötötte.

Barsvármegye és Léva város félszázados története az ő hasznos tevékenységének egész láncolatát tárja elénk.

A szabadság-harcz letörése után haza jött, s ideális lelkének szabad folyást engedve a társadalom kulturális érdekeinek fejlesztését tűzte maga elé.

Különböző egyesületeknek életre-keltése által szervezte a szunnyadó társadalmat és ékes szólásával, ragyogó tollával, gazdag irodalmi ismeretével tanítójává, mesterévé lett közéletünknek.

Szerepelt évtizedeken át mint köz-hivatalnok is. E téren is azt az ösvényt

követte, mely a polgári erények tisztos mezejére vezérel; megtanította nemes példájával polgártársait arra: miként kell *önzetlenül* szolgálni a köz-ügyet.

Mint városunk polgármesterének előttünk ragyog az ő nemes alakja, puritán jelleme, jóságos lelke, melynek varázsával barátokat, jótévedőket gyűjtött, a kiknek segítségével, kegyes támogatásával fejlesztette, létesítette kultur-intézményeinket.

Mindenütt ott járt elől közéletünkben, hol a szép, jó és hasznos ideák megvalósításában eljárunk, minden nemes, humánus intézményünk az ő páratlan emberszeretetről tanuskodik.

Léva város gyásza lapunkat is elborítja.

A megdicsőült férfiuban a „Bars“ egyik alapítóját, szeretett munkatársunkat, mesterünket veszítettük el.

* * *

Emlékedet — mint a nemes önzetlenség szimbolumát — űrzik az idők végtelenéig alkotásaid!

Léva város közönségének örök tartozását hálás tiszteletünk koszorujában helyezzük ravatalodra.

Az üdvözültek honából tekints reánk! Szívjóságod, igaz, emberbaráti szeretetted aradó nemes lelked lebegjen felettünk!

Megdicsőült polgártársunk, nagy-lelkű vezérünk, immár Isten hozzád, Isten veled!

Kisvárosok műveltsége.

A kisvárosok műveltségéről, szellemi életéről rendszerint szuverén kicsinyléssel beszél a nagyvárosok lakója. Nem is csoda. Mert midőn mozgalmairól hírt vesz és lapjainkat hébe-hóba elolvassa, a mi dolgaink neki tulságosan miniatűrnek tűnnek fel. Nem talál bennük olyat, a mi érdeklődését megragadná, látókörét kitöltené.

Pestre bujdosott. Az volt a terve, hogy emigrál, de több ifju barátja kérésére Pesten maradt, ahol, mint gyanus embert internálták. Félévig nevelésközdött a Ludovika Akadémia parancsnokának unokaöccsére mellett, majd a *Szönyi-féle* magániskolában *Gönczy Pál*al együtt tanárkodik, egyuttal a *Bucsanszky* híres naptáraiba ír közleményeket, a naptártót nyelvre fordítja le. 1853-ban súlyos természetű vérhányás lepi meg, ekkor megengedik neki, hogy visszatérjen szülőföldjére. Már ez évben Alsó Pélen körjegyző. Itt csinálja meg *Hunyady László* gróffal a lótenyésztési társaságot, melyből később a ma is virágzó Barsmegyei Gazdasági Egyesület fejlődött ki. 1854-ben Léván városi jegyző.

1859-ben vette nőül *Gludovits Vilma*t. A nagy idők embereinek dolgai nem közönségesek. Az ő házassága is regénynek való tárgy, de ez nem tartozik a nekrológ szűk kereteibe. A nagy műveltségű urinő méltó osztályosa volt a nagy ember eszmekörének. Többek közt *Mácsainé* a lévai nőegylet alapítója, sokáig elnöke. S hogy ez az egy-let nem lett üres társaság, tanúsítja az eredményesen működő *Árvaház*.

Mácsai Lukácsot polgártársai bizalma már 1861 tavaszán polgármesterré emelte. Ekkor sok zaklatást szenvedett a passzív rezisztencia (adómegtagadás) miatt, négy hétig zsandárok, ismét négy hétig cseréparók pusztították a háztartását, meg is szűkítették a „nem szeretem“ vendégek elől és *V. Ladányban Kisslingstein* plebánusnál tütötte

Pedig hát a kisváros szellemi életének kicsinylése erős tévedés a nagyvárosiak részéről. Ők meglehetősen optikai csalódásban élnek, mert olyan helyről tekintenek bele a mi életünkbe, a honnét nem láthatják a dolgokat a maguk valóságában.

Felfogásuk mellett igazságtalan is, mert ugyanazt a mértéket alkalmazzák miránk, amelyet alkalmazni szoktak akkor, midőn a művelt világ valamelyik emporiumának társadalmáról beszélnek.

Pedig ez a kettő nem is említhető egy napon.

A nagyvárosok közéletében az apró bajok nem jutnak felszínre. Ott mindig az egész nemzetre kiható eszmék és tervek foglalkoztatják a kedélyeket, azok uralják a közvéleményt.

A nagyvárosok, mint a tudomány és művészet focijai, egy nemzet szellemi életének és műveltségének leghűbb tükröi. Nagyon természetes tehát, hogy itt az eszmék örökös forrongása hasonlíthatatlanul magasabb nívőra mutatja a szellemi életet, mint egy vidéki kis városban, amely kénytelen beérni azzal az intelligenciával, amilyennel éppen bír; miután a nagyvárosok magas értelmi színvonala rendszeren a vidék rovására emelkedik olyformán, hogy a nagyváros mintegy felszívja magába azon elemeket, melyek kitejldésük számára nagyobb működési kört keresnek.

De azért egy kisebb vidéki város műveltségéről is lehet beszélni.

Föllengző véleménnyel lenni magunk fölül neveléses volna. Nincs nagyobb akadály a haladásnak, mint az önhiesség. De szintoly hiba, ha saját magunkat a kelleténél alább becsljük és annyira lenézzük, mint ha lámpával sem találunk olyan embert nálunk, aki könyveket olvas s a hétköznapi látkörön felülemelkedik.

Hiszen ami az intenzivebb műveltséget illeti, mi is nem egy ízben mutattunk rá társadalmunk ama gyengéjére, hogy a műveltség külső formáit gyakran összetéveszti annak lényegével; hogy azt, aki gavallérosan öltözködik, ügyesen mozog és semmiségekről

fel tanyáját. A polgármesteri állásról természetesen lemondott.

Az alkotmányos idők hajnalán, 1865-ben képviselőjelölt. Hogy a jelöltséget elfogadta, abban rem egyéni ambíciójának kielégítése volt a cél, hanem *harc* az akkor még uralkodó *osztály-uralom* ellen; a *demokrata egyenlőség* elvét akarta ő diadalra vinni. De Barsmegyében az uralkodó osztály erőszakos nepotizmusa nem engedte érvényesülni a magas eszmékért hevülő, de *paraszt-származásu* demokratát: választóit katonasággal verették szét.

67-től 69-ig a Duna biztosító társaságnak kerületi főügynöke volt. 69-től 75-ig Bars és Hont megyék kir. tanfelügyelője. A két megye tanügyének szervezését nemes buzgalommal kezdte meg, de az óriási anyag iradai ellátása nem neki való volt: szervező, reprezentáló egyéniség volt, de nem tudott rideg bürokrata lenni, ki nap-hosszat akták fölött görnyed. Ez ellenkezett is a márciusi ifjak szellemével. Hozzá még holmi kétes egzisztenciájú tollnokok és segéd-tanfelügyelők áskálódtak ellene, aminek következménye az lett, hogy a tanfelügyelői állástól 1875-ben felmentették.

Ez évben ismét Léva város polgármestere lett, s ezen hivatalát 1892-ig viselte. Ezen időkre esnek alkotásai, melyek örök időkre biztosítják emlékezetét.

A lévai kulturális intézmények megrementésében oroszán-része volt. Rendkívüli erői és kitartást mutatott az alapításnál, az anyagi alapokat valósággal ő koldulta össze. Reprezentáló hatalmas alakja, klasszi-

élenken cseveg, s emellett a nagyvilágban jártasságát minden alkalommal fitogtatni tudja: hamar megteszik művelt fiatal embernek. Rámutatunk arra is, hogy a mai fiatalság a kedves felületességben tetszeleg magának s a komolyabb ismeretszerzés és a valaminek lényegébe való behatolás nem kenyere. Ugy, de ez nemcsak a mi hibánk, ez a mai kor hangulata és közös gyarlóság, mellyel nagy Magyarországon mindenütt találkozunk.

Itt is érezteti depressióját az a nagy társadalmi léhaság, mely a mai kor ideges nemzedékét az élvek, a szórakozások útján hajítja, s mely alól oly kevés ember tudja magát kivonni.

De hát ne essünk túlzásokba. Az átlagos műveltség s különösen a kis városi társadalom műveltsége az utóbbi két évtized alatt óriási lépésekben haladt előre. Sokszorosan nagyobb a mai nemzedék szellemi tőkije, mint volt a régié. Egyes nép osztályokra különösen áll ez. A mai iparos és kereskedő utóéletlen magasságban áll 25–30 év előtti társai felett s a szellemi munkával foglalkozók osztálya is oly kiváló értelmi színvonalra jutott, hogy a művelt nyugat bármely állam-beli intelligenciájával versenyezhet.

De hát persze mi kis városiak nem tudjuk a mi szellemi tőkénket kellőleg érvényre juttatni s nem vagyunk elég nagyképek ahhoz, hogy fővárosiasan bánjunk el a mi közéletünk eseményeivel.

A mi intelligenciánk, ha összejön a kaszinóban, vagy egyéb helyen, szellemi munkája után szórakozást keres és nem azért jön össze, hogy komoly dissertációba bocsátkozzék. Megteszi ezt is, mikor annak helye s ideje van. A kisvárosi élet ugy hozza magával, hogy naponként beszámoljunk egymásnak viselt dolgainkról. Ezek a „pro-nihil“ beszélgetésnek a legkedvesebb tárgyai, mert legtöbbször mulattató tréfával van fűszerezve. Hova is fajulna el egy ilyen kis társadalom, mint a miénk, ha folyton nagy képű fontoskodással savanyítaná el az életet? De különösen hová lettünk volna már rég,

kus tanulmányokon épült ékesszólása kiválóan alkalmassá tették erre; ha ő kért valamit, nem lehetett tőle megtagadni. Mikor boldogult *Simor hercegprímás* elé vezetett egy kérő küldöttséget a főgimnázium ügyében, az egyházfő ezzel fogadta: „Mit hoztak, kedves polgármester úr?“ — „Koldústarisznyát, kegyelmes uram.“ Ezután a bibliából és klasszikusokból vett latin idézetek következtek. A hatás nem maradt el. *Simor* mosolyogva felelt: „No majd lesz rá gondom, hogy csörögjön valami a koldústarisznya fenekén.“ És adott a főgimnáziumra 10.000 forintot.

Mint a szabadság eszméinek apostola, irtóztott minden kényszerű, hivataloskodás alatt is arra törekedett, hogy a polgárok önként tegyék az áldozatot, ne *kényszer-adó* alakjában. Így a lévai vasutra 50.000 forintot házalt össze Léván! De nem röstelte a fáradságot, hónapokon keresztül házról-házra járt.

Minden közintézménynek, melyek a 60-as évek óta létesültek, ő volt alapozója, vezetője. Mindent ő rá bíztak, mert hiszen nem is volt más, aki minderre oly szívesen vállalkozott volna. Benne azonban megvolt a tartalom is, mely a cél elérésére szükséges.

A törvényhatóság közéletében is állandó a szereplése. Itt is a hatalmasok, a szabadság elnyomói ellen küzdött, ugyasólván egymaga. Voltak mégis nagynevű támogatói e demokratikus irányban: a halhatatlan *Botka Tivadár*, ki *Mácsait* nagybecsülte; az ihletett lelkű *Katona Gyula*, *Bölcsés*

TÁRCZA.

Mácsai Lukács

1824—1907.

Nagy idők nagy tanujáról szól az ének. A mi apró, mindennapi dolgokhoz szokott látáskörünk talán nem is tud tájékozódni azon nagy arányokon, melyekben a nagy idők lelkes alakjai mozogtak; az ő viselt dolgai a mi szemünkben csupa regényfejezet.

Mácsai Lukács emlékéhez is a kornak, a nagy eszméknek, korszakalkotó alapításoknak egész piramisa sokasodik; az ő nevével fejujt lelkünkben a nagy idők emlékezte.

A tót ajkú *G. Keszi*ben született 1824-ben, elemi iskoláit Léván végezte, ugyan-csak itt járt gimnáziumba is, később *Pozsony*-ban tanult. 1842-ben belépett a piaristák rendjébe. Szerzetbeli életét *Vác*zon kezdte, majd *Nyitra*ra, utóbb *Korponára* került. Az 1848-ik év legelején kilépett a szerzetből, Pesten jogi tanulmányokba kezdett, de a márciusi mozgalmak őt is magukkal ragadták, unokabátyja, id. *Mácsai Lukács* mellett a *Priatel Ludu* című hazafias tót lapot szerkesztette a kormány megbízásából. Ezáltal sorsa a 48-as kormányhoz fűste. Elkíséri a kormányt *Debrecen*be; ő is aláírta a függetlenségi nyilatkozatot, ott volt világosán is. Innét *Nagyvárad*on és *Debrecen*en át

ha üres nagyképűsködés akarna a társadalomnak utat és irányt szabni.

Azt az egyet megengedjük, hogy ha van is fogalmunk az élet művészetéről, nem a szerint élünk; mert az életet kevesebb berendezési költséggel is tehetnők kellemesebbé, ha több súlyt helyeznénk a szellemi élvezetekre. De ha már egyáltalán hibát keresünk, nem szükség, hogy úgy mutassuk be magunkat, mintha nemrég szalajtottak volna bennünket a Kirgiz-pusztáról. Mire becsüljenek bennünket mások, ha mi magunk is al pari becsüljük magunkat? Van minékünk elég nagy fogyatkozásunk, olyan, mely a társadalom egységét csakugyan gyengíti, és legfőbb oka annak, hogy nem támadhat erős közvélemény. Erre a hibára mutassunk rá, s ismerjük el, hogy az a mi legnagyobb hibánk, hogy az úgynevezett affairekkel sohase vagyunk készen. Az egyik még el sem mult, keletkezik a másik; s a személyes érdekek harcában a közjó szenved rövidséget.

De hát ennek a kétségkívül szomorú jelenségnek nem annyira az általános műveltséghez, mint inkább az emberi indulatokhoz van köze.

Küzdünk vállvetett erővel azon, hogy társadalmunk vezérelmei közt létrejöjjen az összhang; hogy személyes sérelmeit felelje el kiki, midőn a közérdek kívánja áldozatát. S ha ezt elértük, akkor nem kell összefont karokkal sopánkodnunk közéletünk stagnációja fölött.

E.

A régi magyar női öltözetről.

— Néprajzi közlemény. —

A legrégibb időkben csak egy-két király-asszonyról és királyleánnyól tudjuk, hogy fényes hozománya volt. Szent Erzsébetről (II. Endre leányáról) például tudjuk, hogy vele a türingi herceg temérdek kincset kapott, habár kis gyermek volt, midőn az országból elvitték. De a külső fényre asszony korában sem sokat adott; mert egy alkalommal, hogy valamely ünnepélyen résztvehessen, a német császártól kapott egy díszöltözetet, melyet — a legenda szerint — angyalok készítettek. Azonban a későbbi korbéli ruházatok is sok részben hasonlítanak a magyar törzs mai népies viseletéhez. A XV. századból két latin nyelven írott jegyzéket találunk; egyet a Csáky-, másikat a Vas-család levelei között s az ott olvasható leírásokat feltaláljuk ma Erdélyben a székely, a kalotaszegi és torockóvidéki leányok ruháinál s nálunk, hol az eredeti magyar viselet még divatban van. Borsod, Heves, Szabolcs vármegyékben, továbbá a jászoknál és a kunoknál. A XVI. századtól kezdve azonban a női ékszerek szaporodnak és a női öltözékek fényűzőbbek kezdenek lenni.

De lássunk — röviden — egy pár női hozomány-jegyzéket ez időből.

Egyik legrégibb — magyar nyelven írt — menyasszonyi hozomány-jegyzék (inventarium dotis) Paksy Katáé, ki előkelő

családból származott s 1539-ben ment férjhez.

Eő vannak ebben számlálva: selyem, kamuka, damaszt tafotta és sdamet (finom szörkelme) szoknyák, alulról bársonyal ékítve. Egy puplikan (zöld) szitű karasia szoknya, az alja veres atlaszal, felső része piros kamukával díszítve. Van sok ékszer (diadém) és násfa. Tíz szőnyeg, rác-kamuka. Huszonhárom férfi-ing, melyek közül 20 aranyfonállal van himezve.

Csuzy Magdolna 1544-ben ment férjhez. Menyasszonyi ruhája piros atlasz szoknya, melynek alja két sor vont arannyal, a mell aljárja (hónaljig) erő rövid lajblin öt pár drágakövekkel és gyöngyökkel kirakott kapocs. Gyolcs inge ujjában hat sor aranycsik volt beszőve. Subája (rövid mente) arany szövötvölly nyesttel bélelve.

Kapy Katalin (1553.) hozományában előfordul arannyal vont szoknya, veres és kék kamuka szoknya; ezek tömör, nehéz öltözetek voltak s még a gazdag családokban is sokszor az unoka is abban a szoknyában esküdtött örök hűséget lovagjának, amelyben a dedánya ülte meg lakodalomát. A tafota és skarlát szoknyák már könnyebbek. Aztán jön a többi ruházat; nyesttel bélelt, arany sujtásos atlasz zuba, továbbá két aranyozott ezüst kupa, hat ezüst kanál, öt arany gyűrű, két nagy ezüst gyertyatartó stb.

Sziny Istvánné Csapy Fruzsina asszonyom (1558.) ruháin már erős külföldieskedés látszik, mert a jegyzékben ily kitételek fordulnak elő: velencei tafota ujjas, velencei zöld tafota szoknya olasz módra fekete bársonnyal cifrázva, egy vég olasz vászon.

Horváth Ilona (1561.) jegyzékéből pedig megemlíthető a gyönggyel hímzett aranyos szövötvölly ing, a patyolat ingek, különféle ingek selyem hímzésekkel. A magyar falusi leányok ma is sok helyütt viselik.

Petheő Sára (1580.) leltárában a fekete bársony spanyol köntös ismételt előfordul.

Barczay Anna (1583.) hozományában török varrassal díszített ruhadarabok vannak felemlítve.

Görgei Margitnak (1590.) vörös, olasz atlasz, hosszú subája van, vont arannyal prémezve és nyesttel bélelve. Valóságos fejedelmi ruha.

Károlyi Katalinak Losonczy Bátfy István menyasszonyának (1595.) temérdek drága ruhái közt van két atlasz spanyol köntös paszomántal díszítve, arannyal hímzett olasz ing, olasz módon arany bogláros ing, sok vánkos caha kazu! (keleti) varrassal himezve. Természetes, hogy a kisebb nemesség leányainak menyasszonyi hozományában csak az a feltűnő, hogy majdnem mindegyikben 23 férfi-ing van.

Meg kell jegyeznünk, hogy a fehéreműiek kevés számmal fordultak elő s nem igen vannak arányban a többi ruhaneműekkel. Valószínűleg arra számítottak, hogy azokat az ifjú asszony otthon, az új házában szaporíthatja.

A menyasszonyok többnyire férfi-inget is visznek magukkal az új háztartásba. Ugy tetszik tehát, az volt a szokás, hogy a menyasszonyok lássák el férjeiket ingekkel, amiből azt is lehet bátran következtetni, hogy akkor is sok gondjuk volt a leányos apáknak s az ifjú uraknak kevés fehéreműjük volt.

Az ingek általában véve mai divatos

a lelkesedés szenvedélyétől izzó ifjút — élte alkonyán a *Nihil* borongós ködébe vezetik.

Tépelődéseivel, eszméivel mindinkább magára maradt. A mai kor már nem érti az önzetlen nagy idők ezmenetét, inkább a reális anyagiak után fut. Az öreg ur pedig sohasem volt anyagi ember. Demokrata léte ebből igazi nagyról volt. Megszokta, hogy minden szükségletéről az ő legbívoibb támasza, hitvese gondoskodott. Mikor a tanfelügyelőségét felmentették, a kormány 2 évi fizetését utalta ki neki végkielégítésül. Ezt a tekintélyes összeget több mint 20 esztendeig nem vette fel. Nem is akarta, de utóbb egy bohém életű rokona nagyobb fizetési kötelezettségbe rántotta bele, akkor felment és kérte az összeget. Nem akarták kiadni, azt mondván, hogy elévült a dolog. „Nem vettem fel eddig, mert nem volt szükségem ily kegyelempénzre, de most szükségem van rá.” Meg is kapta.

Jellemző vonása volt, hogy a nagy időkben nem csinált dicőségnek tökélet, mint azt sokan megtették, nem dicsekedett a nagy napokban való részességével. Sőt valami fájdaalmas humorral szatirizálta a nagy nemzeti küzdelmet és tragédiát, ő is, mint a nagy költő, *Nagyidőnek* nézte Világost. Pedig még a Bach korszakbeli működésével is dicsekedhetett volna ő, aki azon időben megalapította a lévai Kaszinót, s ezt abban az időben olyan tartalommal töltötte be, amilyennek a Legnagyobb Magyar tervezte a kaszinó intézményét. A 60-as években Bars megyének nemzeti mozgalmi, tüntetési a lévai Kaszinóból indultak ki. Sőt Mácsai

gallérja nem volt, hanem vagy csak egyszerűen be volt szögve, amint az a köznépél máig is látható, vagy legfőbb fodra volt, azonban nagyritkán sima, kihajtott ingallért is láthatunk. A XVI. században leginkább udvari embereknel, hol a spanyol divat uralkodott.

Ilyen kihajtott ingallérral van festve Illésházy István nádor (1540—1609.) és Istváffy Miklós (1535—1615.)

A házal és kedvező időben ujjas dolmányt nem viseltek sem a nők, sem a férfiak, vagy ha igen, valami spanyolosan, több helyen felnyitott, vagy lengyelesen végighasított ujjat, amint akkor egész Európában divatos volt, mert különben nem volna érihető, hogy az ing ujját és mellét oly gyakran arany és ezüst fonállal himezték s gyöngy, boglár és drágakövekkel ékítették.

Női- és férfi-ing — mint a népnél sok helyen ma is — arra volt száruva, hogy önálló s magában is használható öltönydarab legyen.

Önként támad az a kérdés, hogy gyakran finom szövötvölly, arany, ezüstfonállal, színes, selyemmel hímzett, drágakövekkel, gyöngyökkel ékített ingeket hogy és miként tisztogatták? Erre nézve voltak bizonyos házi szereik, betanított varró és tisztogató leányai, aminthogy ma is a csipkefátyol, selyem és bársony tisztítást csak szakértők végzik el.

Másfelől még azt is tudni kell, hogy ezeket a fényes ruházatokat ritkán viselték és csakis nagy ünnepeken. Lakodalom, keresztelés, névnap, koronázás, udvarnál megjelenés alkalmával.

Egy főrendű asszony (1610 körül) írja: „Eltelet már esztendeje, hogy ünneplő ruha nem volt rajtam”. Egy másik nő a XVII. század végén férjéről írja: „Félesztendeje, hogy irthon van, ünneplő ruha még nem volt rajta, most is anélkül ment a kongregációra. Isten tudja, mi baj lehet”.

Megeshetett tehát az is, hogy néha egy-egy öltözetre évekig sem került a sor s ezek miatt és a gondos kimelés miatt is nem volt nagy szükség a tisztogatásra.

A nyakkendő viselésnek a XVIII. század előtt nyoma sincs a magyaroknál.

Tanuságot tesznek a leltárak s más adatok arról is, hogy nálunk a házi ipar mily nagymértékben volt kifejődve a XVI. és XVII. században; mert azt a temérdek vászonszövést, varrást, hímzést, ruhakészítést mind a házal végezték a varróleányok és udvari szabók. Sőt jóval a házal a leány hozományát jókor kezdte készíteni az édes anya. Mihelyt a kis leány cseperedni kezdett, hozzá látott a nagy munkához s ha aztán a leány elérte a 15. évet (a magyarok jókor, 13—15 éves korukban adták férjhez leányiukat), legény után néztek, „aki alkalmas és illendő legyen”. A völégénynek általában jószületesnek, eléggé vagyonosnak, jóerkölcsűnek kellett lenni és a XVI. század közepétől kezdve nagy szerepet játszott a hitfelekezeti is.

A háztűznézésnél a leányt a fiúnak bemutatatták s megengedték, hogy egy-kettő maguk között is szólhassanak. Aztán következett az ünnepélyes megkerés, jegyváltás és a lakodalomra hívás.

Aztán, hogy a lakodalom kisebb-nagyobb szolennitással megtartott, a völégény a menyasszonyát hazavitte s megalakult az

Lukács azt is megtette, hogy a katonai rendőrség figyelmét kiejátszva a nagyvezekéyi csata-emlékhez vezette Léva város hazafias közönségét zászlók alatt, s ott tartották meg a betiltott nemzeti ünnepélyt. Ő mindezeket nem emlegette, azon nagy kor nagy embereinek többek közt a *szerénység* is lévén egyik díszes erényük.

Ha valaki ilyes valamit említett előtte, szatirikus mosollyal jegyezte meg: „Vanitas vanitatum. Az csak álom, igazság az, hogy nem bírom emelni a lábamat.” Csöndes rezignációval mondogatta, hogy az optimisták égis magasztalják a lelket, pedig az még a gyarló testnek sem tud parancsolni. Ebben azonban mégsem volt igaza. Hatalmas szellem, mely egy forrongó emberöltő perzselő eszméit küzdötte keresztül, hamarabb tagadta meg a szolgálatot, mint a porhüvely. Agyával többet dolgozott, ezt hatalmas szervezete roskadozva bír, de túlélt. Több mint két évig tartott élő-halott volta, alkalmat adván lelke jobb felének arra, hogy kiérdemelje a kitvesi hűség, önfeláldozó szeretet martirkoszorúját.

* * *

Ime a halvány kép a nagy idők fényes alakjáról. Csekély az és hiányos, de ha teljes akarna lenni, akkor *korrajzzá* szélesülne, mert a nemzeti hűség jelleme össze volt forrva korokkal; és ha igaz akarna lenni, akkor a mai kor embereiben is annak a nagy, önzetlen léleknek kellene uralkodnia, mely a nagy idők alakjait vezérelte s mely a ma embere előtt érthetetlen.

—s.

uj család. Az ur a gazdaság után látott, nyulászni, vadászni járt, vagy székülésre, vármegyegyalásra ment, ha éppen nem kellett fegyvergyakorlatot tartani, erre, arra, portyázni, vagy felülni hadjáratra. Mások a főváros, az udvart látogatták, a kormány körül teljesítettek szolgálatot éppen, mint manapság.

Az asszony pedig legnagyobb részét háznál töltötte az időt vénasszonya (társalgónő), varróleányai körében.

Aztán folyt tovább ez az örömben és igen sokszor búban is gazdag s viszontagság-telejes magyar családélet, míg a végrendeletre és temetésre-hivogatóra is rákerült a sor.

La-Paz.

Különfélék.

— **Mácsai Lukács.** Léva r. t.

Léva r. t. városnak 18 éven át volt polgármestere, kulturális intézményeinek alapítója f. hó 9.-én, életének 83.-ik évében elhunyt. A város közönsége 11.-én délután 3 órakor kísérte utolsó útjára nagy halottját. A ravatalt a koszorúk özöne borította, melyből megemlíthetjük a város koszorúját, a takarékpénztárét, a kaszinóét stb. A temetésen az egyetemen kívül kivonultak a r. k. elemi fiu és leányiskolák tanulói, a főgimnázium és tanítóképző ifjusága tanárai vezetésével. A törvényhatóság képviselőjében megjelentek a végítztessegen: *Simonyi Béla* alispán, *Mailáth István* főjegyző, *Kiss Mihály* vármegyei elnök, a nagy halott hűt tetemeinek eltakarításánál ott volt az egész város, s a messze vidék résztvevő közönsége, jelezvén az elismerést és tiszteletet, mely az elhunyt alakját övezte. — Mélyen sujtott családja a következő gyászjelentést adta ki: *Mácsai Lukács* szül. *Guadocsev Vilma* és leányai: *Lánke* férjezett *Csokey Vilmosné*, *Anna* férjezett *Laky Vilmosné* és *Vilma* férjezett *Dr. Domján Lajosné* elszomorodva tudatják; ferje illetve edes apjuknak *Mácsai Lukács* kir. tanácsosnak, a lévai Casinó elnökének, Léva város volt polgármesterének, Bars- és Hont vármegye volt tanfelügyelőjének és a levai takarékpénztár r. t. volt aligazgatójának f. hó 9.-én d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órakor, életének 83.-ik évében, történt elhunytát. A megboldogult holt testét f. hó 11.-én szerdán d. u. 3 órakor fogjuk a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint az anyaföldnek visszaadni. Az engesztelő szent mise áldozatot pedig f. hó 12.-én reggel 7 $\frac{1}{2}$ órakor fogjuk az Egek Urának bemutatni. Léva, 1907. szeptember hó 9. é. Adás emlékére! — A Lévai Takarékpénztár is, melynek alapításától fogva igazgatója tagja, 25 éven át alelnöke volt, gyászlevélben adja hírül veszteségét: A Lévai takarékpénztár részvénytársulat igazgatósága fajdalommal tudatja *Mácsai Lukács* kir. tanácsos urnak, az igazgatóság volt alelnökének szeptember hó 9.-én, életének 83.-ik évében történt elhunytát. Az érdemekben gazdag férfi az intézetünk egyik alapítója, az igazgatóság tagja és 25 éven át az igazgatóság alelnöke volt. Érdemei — a Lévai takarékpénztár részvénytársulat szervezésének, fejlesztésének munkájában — elévülhetetlenek. Intézetünk részvényeseinek, igazgatóságunknak és felügyelőségünknek a tisztikarral egyetemben tápiált kegyelete, határtalan tisztelete örök a derek férfi emlékezetét! Léva, 1907. szeptember hó 15. Az igazgatóság. — A Lévai Kaszinó f. hó 10.-én tartott választmányi gyűlésében elhatározta, hogy rendkívüli közgyűlést hív össze azon célból, hogy volt elnökének emlékét megörökítse. A Kaszinó gyászjelentése így szól: A Lévai Casinó fájdalmas szívvel jelenti szeretett elnökének és megalapítójának, nagyságos *Mácsai Lukács* kir. tanácsos, nyug. polgármester urnak, folyó hó 9.-én, 83 éves korában történt gyászos elhunytát. Boldogult elnökünk Bars vármegye és Léva város történetében maradandó érdemeket szerzett, egy a szabadságharc idejében, mint az alkotmány visszaállítását körüli időben, egyik vezér alakja volt, de kivette részét városunk humánus intézményei alkotásában és felvirágoztatásában is, ninsson városunknak oly kulturális és közgazdasági intézménye, melyek megteremtésében őt oroszán rész ne illetné, így Casinónknak ő volt egyik megalapítója és évtizedeken át érdemud elnöke. Léva, 1907. szeptember hó 10. Béke hamvaira!

— **Városi közgyűlés.** Léva r. t. város képviselőtestülete f. hó 10.-én rendkívüli közgyűlést tartott. A polgármester a gyűlést megnyitván, a város közönsége nevében részvétét fejezte ki, azon veszteség felett, mely *Mácsai Lukács* halálával nemcsak a család, hanem városunkat is érte. Indítványára határozattá vált, hogy a képviselőtestület a *nagy polgártárs* kiváló érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg, erről az özvegyet értesíti, s a temetésen testületileg megjelenvén a ravatalt az elismerés és hála koszorúját helyezi. — A polgármester jelentésében beszámolt a pénztár vizsgálatról, ezután a közgyűlés tisztelettel tudomásul vette a pusztaszeri Árpád ünnepre szóló meghívást. Utólag jóváhagyott a polgármester szükségsezeri intézkedése a fogyasztási adóknak a következő 3 évre évi 30,000 K. díjért való megváltása ügyében. (A kincstár a p. ü. biztos nyomozatai alapján 36,000 K.-t követelt.) A városi illeték egyénértéki

adó javaslatot a képviselőtestület többsége nem fogadta el, igazságosabban tartván, hogy a város szükségleteinek terhéért egyenlő módon mindenki pótdadó formájában viselje.

— Felolvastattott az alispáni határozat, mely szerint a Léva-Vámosladány-Füzesgyarmati vicinális útesoport helyreállítás költségeinél Léva város 50%-t, V. Ladány 30%-t, Kisóvár 11%-t, a Lévai Uradalom 5 1/2 %-t, Braun Gyula kőbányája után 10%-t, Monacó Mósé 1/2 %-t, tartozik megteríteni. Az 1906-ik évi zárszámadásból kitérni, hogy a mérleg 25,879-07 K. cselekvő állapottal szemben 14,961-74 K. szünetelő állapotot tüntetvén fel, a tiszta csel. állapot 10,917-33 K. A vagyontárában 1,843,640-17 K. csel. állapottal szemben 710,669-70 K. szünet. állapot állván, a tiszta vagyon 1,132,970-47 K. — A 3704/907 sz. képviselőtestületi határozat, mely tévesen Frisch Józsefet hívta be az elhalt Németh Sándor helyébe, hatályon kívül helyeztetvén, a II-ik körletben legtöbb szavazatot nyert póttag: Knapi Miklós hivatik be a város képviselőtestületébe. — Bemutattott a kereskedő és iparos-tanoncz iskolák 1907/8 évi költségvetése, valamint a tanerők megválasztása és azok díjazása. — Monacó Mósé ajánlata Ozmán-téri hazának átadása iránt elutasított. — Végül bemutatták a városi legtöbb adót fizetők jövő évi névjegyzékét.

— **A primás Esztergomban.** A magyar kath. egyház feje: Vaszary Kolos bíboros herceg-érsek az esztergomiak nagy örömeire a múlt hó utolsó napján székvárosába érkezett. Ugy volt, hogy több hónapra át ott marad, de az esztergomiak öröme és reménykedése gyorsan muló lett, mert a hercegprimás már f. hó 7-én váratlanul visszautazott kedves tartózkodási helyére, a budai ódon primási házba.

— **A Bars megyei Ált. Tanítóegyesület választmánya** f. hó 11-én Léván, az ált. tanítóképzőben gyűlést tartott, melyen Vég István egyleti elnök elnökölt. A gyűlés legfontosabb tárgya volt a jövő évi közgyűlés szervezése és előkészítése. A közgyűlés 1908 január havának elején fog megtartani Ujjbányán. A választmány értékes és érdekes műsorról is gondoskodott; ugyanezen alkalommal a tanítóképző ifjuságának közreműködésével hangverseny lesz a fővárosi Tanítók Házában létesítendő bars megyei sába javára.

— **Papi „corona“.** A lévai alesperesi kerület rk. papsága idei őszi gyűlését f. hó 12-én Zsemlelén tartotta meg Hinffner Béla plebános vendégszerető házában. A gyűlés tárgyat folyó egyházi és iskolai ügyek képezték, különösen a tanítók fizetésrendezését beszélték meg tüzetesen. Utás végén dr. Czobor Vilmos vámosladányi plebános 400kor.-t érő teljesen felszerelt skoptikonját ajánlotta föl a lévai irgalmas nővérek vezetésével álló polgári leányiskolának. A nemes ajánlatot elnöklő alesperes valamint a jelenlevő Báthy László prépost-plebános hálás köszönettel szíves tudomásul vették.

— **Gyémántmisés főpap.** Bende Imre v. b. t. tanácsos, a nyitrai egyházmegye ősz főpásztorja f. hó 8-án tartotta minden külső ünneptől mentes, csendben első szentmise-áldozatának 60-ik évfordulóját. Az egyházmegye papsága is csak azelőtt ünnepelte a nevezetes jubileumot.

— **Tanerő-változás.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter Popity Károly okl. polgári iskolai tanárt a lévai ált. tanítóképzőhöz nevelő-tanári megbízással küldötte, aki állását még a szüneti folyamán el is foglalta. A szép képzettségű, rokonszenves fiatal ember azonban már eltávozott városunkból, mert időközben N.-átadon (Somogy) megválasztották polgári iskolai tanárnak.

— **Hazajöttek a honvédek.** Az őszi gyakorlatok befejeztével szombaton, f. hó 7-én érkezett haza honvéd zászlóaljunk. Sokat fáradtak mióta elindultak Léváról, de annál kevesebbet pihentek. A legrégebb szolgáló tisztük is úgy emlegetik az ideai fárasztó hadgyakorlatot, mint a milyent még sohasem pipáltak. A hadtest. zárógyakorlatok 5-én 6-án és 7-én tartották. A 37. honvéd és a 14. közös hadseregbeli hadosztályok voltak az ellenfelek. A lefűvés 7-én reggel 7 órakor volt Besse mellett, mely után a zászlóalj gyalog menetben d. u. 4 órakor Lévára beérkezett. Másnap a tartalékosok és az 1905. évfolyambeli legénység szabad-ságoltattott.

— **Polgármesterek kongresszusa.** A r. t. városok polgármesterei még a múlt évben tartott gyűlésük alkalmával elhatározták, hogy szeptember hó 14-16. napjain kongresszusra gyűlnek egybe Esztergomban. Mivel azonban szeptember hó 15-ikén tartatik a pusztaszeri Árpád-ünnep, Esztergomban megmozgalm indult meg az iránt, hogy a kongresszus megtartása későbbre halasztassék.

— **Gyermekbőség Ujjbányán.** Az ujjbányai áll. elemi iskolába a folyó iskolai évben eddig 683 gyermeket irtak be, és pedig a belső (városi) iskola 10 osztályába 480-at, a cefüröki (irtványi) iskola két osztályába 187-et (!), az óhutai egy osztályos iskolába 96 ot. Amint ezekből látszik, szépen terem a gyerek a tót községekben, amint hogy az a helyen való, bár a magyarok is követnek e példát. Az ujjbányai iskolák derék igazgató-tanítója szerint: „ugy terem ott a tót gyerek, hogy alig győzzük megmagyarosítani!“

— **Őszi gyakorlatokon részt vett csapatok.** A folyó évben Bars-megyében

tartott gyakorlatokon a következő csapatok vettek részt: A cs. és kir. 5. hadtest (Pozsony) részéről a 14. gyalog hadosztály (Pozsony), mely a 27. (Pozsony) és 28. (Sopron) gyalog dandárokból alakult. A 27. dandár a trencsényi 71 (rák vörös hajtóka, sárga gomb) közös gyalogezredekéből, a 28. dandár a soproni 76. (csukaszürke hajtóka, sárga gomb) és a nagykanizsai 48. acél zöld hajtóka, sárga gomb) közös gyalogezredekéből állott. A 48. ezrednél katonáskodott egykor Petőfi Sándor ie. Be volt osztva a pozsonyi 5. hadtest-és a somorjai 14. hadosztály tüzérezred, azonkívül a pazsonyi 5. huszárezred (buzérvörös csákó, sötétkék attila, fehér gomb) A m. kir. 37. honv. gyalog hadosztály, (Pozsony) melynek kötelekebe a 73. (Pozsony) és a 74. (Nyitra) honvéd gyalog dandárok tartoznak. A 73. dandár a pozsonyi 13. és a trencsényi 15., a 74. a nyitrai 14. és a besztercebányai 16. honvéd gyalog ezredből alakult. Be volt osztva a soproni 13. hadosztály tüzérezred és a váci 6. honvéd huszárezred (sötétkék csákó) érsekújvári osztálya. A zárógyakorlatokat Steininger báró tábornagy az 5. hadtest parancsnoka, vezette. Részt vett Abori báró tábornagy, gyalogsági felügyelő is. A két ellenfél parancsnoka: a közös hadsereg részéről Terkulja altábornagy, a honvédség részéről vitsologi Rupprecht Henrik altábornagy voltak.

— **Lopás.** Borka Gyula csendőrörsvetető és Bäder Sándor próba csendőrből állott járőr a folyó hó 13-án a vasut felé portyázás közben, sz állomás körletén túl eső állami tanító képezdei kert magas kerítésén egy fiút vett észre, ki arról a kertbe iparkodott leereszkedni, de midőn őket meglátta, onnan leugrott és futásnak eredt. Eme gyanu alapján a kerthez menve abban még 3 fiút láttak, kik egy kis zsákba a fákról körtét szedtek. A tetten ért fiukat zsákmányukkal együtt a rendőr kapitányi hivatalba kísérték. Az előállított Herman József 14 éves, Pap József 15 éves, és Knepp István 13 éves, fiuk beismerték, hogy őket a kerítésről leugrott Kaffan János fogott el s az így együtt levő s a kerteket állandóan veszélyeztető tolvaj bandát — megbüntetés végett — a mezőrendőri hatóságnak átadta.

— **Póttartalékosok leszerelése.** F. hó 6-va ért véget a póttartalékosok gyakorlata. Elmentek, itt hagyták Lévát, a melynek temploma körül ültetett vad gesztenyére biába száll most már a bús gerlice, nem dalolnak róla. Legfeljebb annyira udvariataknak, hogy, büszkén mondják a lévai lányoknak: „bakancsomba kapcáznak se dugnálak!“ 21 napig hordták a királygunyját, elégt volt nekik. Vége. Pedig ők voltak a zászlóalj távolléte alatt Léva garnizonja; hangos kiált és dobsszóval vonultak végig a városon és sok fehérszemély szívét hozták mozgásba. Leszereltek velők együtt a pótszázadhoz beosztott tartalékos tiszték is, bizonyára a lévai szépek nagy keserűségére. (?)

— **Cigányok támadása.** Tegnap délután 1 és 2 óra között Gábris Márton felső bakai lakos Katalin lányával és Jakubik Pál alsó bakai lakossal a városból hazafelé menet a Koháry utca végén cigányok által megtámadott s bottal, kővel és késsel a cigányoktól súlyos testi sérüléseket szenvedett. A cigányok elfogatása iránt a lévai rendőrség intézkedett s már eddig is a támadók közül Bilai Vig László, Vig József, Tomcsányi József és Vig Teréz eltögtattak s letartóztatottak. A szökésben levő társaik elfogatása iránt pedig széles körű nyomozás van folyamatban. Gábris Mártonnak, a késtől származó sebe életveszélyes.

— **Mennyit eszik az ember.** Valaki kiszámította, hogy egy közepes étvágyú és rendszeres termést ember mennyi táplálékot vesz magához az életen át. Az emberélet átlagos idejét 70 évek vette. Az alatt az idő alatt megesszik 25000 kilogramm kenyeret, 18,000 kilogramm húst, 40,000 kilogramm főzeléket, 3-4000 tucat tojást és megiszik körülbelül 500 hektoliter italneműt. Ez mindössze negyvenezer koronát tesz ki értékben.

— **A medve mint méztolvaj.** Gömörből írják: a Kóburgok tulajdonát képező, erdők által övezet murányi fensíkon áll egy vadász kástély, a turista menház és egy erdőéri lak. A turisztikai szempontból igen érdekes fensíkot sok-sok turista látogatja. Nemrég is nagyobb társaság pihent a menház teraszán, amikor a turisták nyugalmaát egy medve látogatása zavarta meg. A közeli erdőből ugyanis egy mézre áhítózó medve lassú tempóban közelgett az erdőéri lak kertjében lévő méhkasokhoz. A legszélső mellett megállott a macsó, s felágaskodva átkarolta s magával ellopálni próbálta, miután azonban így nem birt vele, egyszerűen feldöntötte s az erdő felé gurigálta. Az erdei legelőről haza térő tehének egyike, kíváncsi lévén a medve zsákmányára, feléje ment, s azt megszaglálta. A medve megdühödött a hivatlan próbátor illetéktelen beavatkozásán, talpára állott s ugy nyakon teremtette, hogy a szegény állatot később bezuott homlok és pocafantója miatt le kellett vágatni. A hőstett után a macsó egész nyugodtan tünt el az erdőbe zsákmányával a turisák nagy mulatságára.

Közönség köréből.

— **Mindazoknak, kik szeretett férjem illetve édes apánk elhunytá alkalmából személyesen vagy résztvevő sorakkal felkerestek:** ez uton mond hálás köszönetet

Léva, 1907 szeptember hó 14-én.

Mácsai Lukácsné és családja.

Köszönetnyilvánítás.

Dr. Rudnyánszky Titusz aranyosmaróti főszolgabíró ur a járásbeli községek részéről 52 kor. azaz ötvenkettő koronát volt szives Stefánia árvaházunk czéljaira gyűjtetni és hozzánk beszoolgáltatni.

Amidőn ezen összeg kézhez vételét, nyilvánosan is van szerencsénk igazolni, fogadják a nemes szívű ember barátok jótéteményükért, úgy főszolgabíró ur szives közreműködéséért, leghálásabb köszönetünket.

Léván, 1907 szeptember 13.

Leidenfrost Tódorné Faragó Sámuel
nögyel. alelnök nögyel. titkár

Tekintetes Szerkesztő úr!

Sziveskedjék „Tulkapás“ című cikkemből kifolyólag becses lapjában alábbi soroknak még egy izben helyet adni.

Cikkemben a barsm. f. orvosszövetség június 24-i határozatának két rendelkezése ellen tiltakoztam, mint sz.-en kívüli orvos. Az egyiket a f. o. sz. elnöksége a „Bars“ 36. számában helyesbítette, a másik ellen emelt vádamra azonban nem reflectált. Ez a másik rendelkezés azonban lényegesen bele vág a sz.-en kívüli orvos jogába, ezért felkérem a f. o. sz.-et, hogy ezen határozati pontot, melyet e helyt betűről betűre le-másolok, nekünk szabatosan megmagyarázni sziveskedjék:

„5.) Ezen határozatról nemcsak a szövetség tagjait, hanem a szövetségen kívül álló kartársakat is értesíti, őket a mozgalomhoz való csatlakozásra kéri fel; amennyiben pedig akár a megyében jelenleg már működő, akár ujonnan megalapított orvos a megállapodást (melyiket? a fiókszövetségben vagy a fióksz. és a sz.-en kívüli tag közt esetleg létrejöttet?) be nem tartja, (hogy-hogy? akár hozzájárult a sz.-en kívüli orvos a f. sz. megállapodásához, akár nem?) vele a szövetség tagjai úgy a kartársi, mint a társadalmi érintkezést megszakítja s a körülményt a szövetség hivatalos lapjában közzé teszi.“

Hogy e határozati pont tisztázására másodszorra nyujtok a f. o. sz.-nek alkalmat, azt ne vegye az ügy, mintha a f. o. sz. tisztessége fölött gyámkodást akarnék gyakorolni — ezt a f. o. sz. elnöke csak rám fogta — hanem vegye tisztán csak a szövetségben kívül álló kartársak önrendelkezési jogának védelme gyanánt, melyet e pont szövegezése szerinti értelme veszélyeztet.

Miután vannak, a kik a „Bars“ mult számában közölt nyilatkozatomból azt magyarázzák ki, hogy én a szabad orvos választást a kórházi igazgató kizártával vélelem alkalmazandónak, kérem tek. Szerkesztő urat, sziveskedjék még e néhány sornak is helyet adni: Az illetők feltevését megcáfolja az, hogy nyilatkozatomban Priszner dr. állásfoglalását mondtam a leghelyesebbnek, mert ő a betegs. ptári tagok szabad orvosválasztási jogát a kórházi orvosokra is akarta ki-terjeszteni. Tehát, ha leghelyesebbnek mondom, magamnak is azt kell vélelmem. Hogy azt mondom: a f. o. sz. e kérdésben való rendelkezése különösen a kórh. alorvos érdekeit csorbitja, ez magyarul azt jelenti a mondat értelmében rejlt collatio, vagy comparatióval fogva: hogy a rendelkezés még más kórh. orvos érdekeit is csorbitja: de különösen az alorvoséit. Az a más kórházi orvos csak a főorvos lehet. Utóbbiét azért csorbitja a rendelkezés kevésbé, mert kórházi igazgatóvá fiatal, támogatásra szoruló kezdő orvost nem tesznek s az ezen állással járó tekintély már magában véve ajánló levélül szolgál a kórházi főorvosnak.

Léva, 1907. szeptember 9.

Kiv. tisztelettel Dr. Karafiáth M.

Lévai piaciárak.

Rovatvezető: Kónya József rendőrkapitány.

Buza m.-mászánként 20 kor. 40 fill. 20 kor. 80 fill. — Kétszeres 17 kor. 40 fill. 17 kor. 80 fill. — Rozs 17 kor. — fill. 17 kor 60 fill. — Árpa 16 kor. 40 fill. 16 kor. 80 fill. — Zab 16 kor. 80 fill. 17 kor. 20 fill. — Kukorica 14 kor. — fill. 14 kor. 40 fill. — Lencse 26 kor. 60 fill. 27 kor. 40 fill. — Bab 16 kor 80 fill. 17 kor. 60 fill. — Köles 9 kor. 40 fill. 9 kor. 80 fill.

Vetőmagvak. 100 kilónként: Budapestén Lóheremag, természetűl arankamentes 132-140 korona aprószemű arankát tartalmazó 120-130 kor. nagysemű arankát tartalmazó 110-115 kor. Luczernamag, természetűl arankamentes 116-120 kor. arankas 100-108 kor. B.borhere 40-42 kor. Baltaczin 28-30 kor. Őszi borsó 17-18 kor. Őszi búkköny 22-24 kor. Szűsző búkköny 36-40 kor.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzései.

1907 évi szeptember 8-tól 1907 évi szept. hó 15-ig.

Születés.

A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
ifj. Csákányi Sándor Kis Ilona	leány	Ilona
Czupper András Rózsás Mária	leány	Katalin
Friedman Gyula Kohn Janka	fiu	Béla
Mészáros Lajos Valach Mária	fiu	Miklós
Benzing István Szilámik Róza	fiu	Ferencz Ottó
Turay László Borcsányi Mária	fiu	Kálmán

Házasság.

Vőlegény és menyasszony neve	Vallás
Elischer József Izsák Erzsébet	r. kath.
Steklács József Kovács Ilona	r. kath.

Halálozás.

Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
Özv. Gubik Andrásné	68 év.	Szervi szivbaj
Cauvara Mihályné	46 „	Tüdőgömbkór
Múcska Jakab	79 „	Végelgyengülés
Pompos Jenő	5 „	Tüdőgyulladás
Mácsay Lukács	83 „	Végelgyengülés
Fromberger József	53 „	Gyomorrák

Nyiltér. Eladó ház.

Damjanich utca 18-ik számú ház szabad kézből eladó. Bővebbet Dóka Sándornál ott a házban.

Tanoncz.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik

KLEIN SÁNDOR
órás- és ékszer üzletében
LÉVA N.

Kovács műhely kiadó.

Báti-utca 2. sz. alatt levő házamban a kovács műhely és hozzá való lakás f. évi november 1-től kiadó. Bővebbet ott a háztulajdonosnál.

Eladó.

A volt Balla féle ház (Ladányi utca) és azonnal ott szép lakás kiadó
Továbbá nagyon szép fekvésű szőlő és hajlék pincével.
A szőlő termése tövön eladó!
Bővebbet Singer Izidor fűszer és teavaj üzletében Léván.

Eladó ház-

Jó helyen fekvő sarokház a Teleky utcában szabad kézből eladó. Bővebbet Pollák Adofnénél Léván.

„Még csak apró ligény vagyok,
S az egészségtől durradok,
Ért pedig hiányzik el nekem,
Kneipp-kávéval köszönöknek.“

Valódi csak az eredeti csomagokban Kathreiner névvel.

Ne használja senki keverék nélkül az izgató gyarmatkávé!

Kizárólag a Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé bizonyult a legjobb pótlaként, mely könnyen emészthető, tápláló és vérekező, méltal előmozdítja az egészséget.

Gyermekeket már csak a Kathreiner-re szoktassuk.

Lévai Takarékpénztár.

HIRDETMÉNY.

A Lévai Takarékpénztár igazgatósága a mai napon tartott rendkívüli közgyűlés alapján közhírré teszi, hogy:

a lévai takarékpénztár eddigi 500 darab névreszoló egyenként 500 korona névértékű teljesen befizetett részvényből álló 250,000 korona alaptőkéjének 500,000 koronára leendő emelése és tartalékalapjainak nagyobbítása végett 500 darab névreszoló egyenként 500 korona névértékű teljesen befizetendő új részvény bocsátatik ki, darabonként 800 korona árfolyamban, mely árból, a részvény névértékének megfelelően, részvényenként 500 korona az alaptőkére, 300 korona pedig a tartalékalap emelésére lesz fordítandó. — Ezen 500 darab új részvényre a régi részvények birtokosait elővételi jog illeti meg akként, hogy egy régi részvény alapján 800 korona árfolyamban egy új részvény vétele gyakorolható.

Az elővételi jog gyakorlására és a 800 korona befizetésére nézve a következő módozat állapittatik meg:

1. Minden egyes régi részvény egy-egy új részvény jegyzésére jogosít, mely jog gyakorlása céljából a régi részvény — szelvény nélkül — 1907. aug. hó 15-től 1907. szeptember hó 20-ig az intézet pénztáránál bemutatandó és az elővételi jog jegyzése mellett felülbélyegezendő.

2. Az egy részvény után járó 800 korona a következő négy részletben fizetendő be az intézet pénztárába:

- 200 korona az elővételi jog gyakorlásakor, vagyis 1907. aug. 15-től bezárólag 1907. szeptember 20-ig.
- 200 korona legkésőbb 1907. november 15-ig.
- 200 „ „ 1908. január 15-ig.
- 200 „ „ 1908. április 15-ig.

Az utolsó részlettel kibocsátási költség és bélyeg címén részvényenként 5 korona fizetendő be. — Szabadságában áll azonban minden részvényesnek a részösszegeket a kitűzött határidő előtt is befizetni.

3. Az 500 drb. új részvény birtokosai 1908. január 1-től számítva részesülnek a nyereségben.

4. Azon részvényesek, a kik az elővételi jogot 1907. évi szeptember 20-ig nem gyakorolják, vagy a befizetéseket a fentebb előírt módon nem teljesítik, az új részvényekre való elővételi jogot elvesztik.

5. Azon új részvények, melyekre elővételi jog nem gyakoroltatott az igazgatóság által alakított sindikatusnak adatnak át 800 korona árfolyamban.

6. Azon új részvények pedig, a melyekre a fizetések kellő időben nem teljesítettek, a részvényes terhére nyilvános árverés útján adatnak el. — Amennyiben ezen nyilvános árverés útján való részvény eladásánál az intézet nem károsodott, úgy az arra befizetett részösszeg a befizetőnek kamat nélkül a befizetésről szóló elismervény ellenében kiadatik. — A befizető azonban ezen visszakövetelési jogát csak 1910 évi december hó 31-ig érvényesítheti, amennyiben a visszajáró összeget ezen idő alatt fel nem venné, úgy az elévül és az intézet tartalékalapjának gyarapítására fordítandó.

7. Az új kibocsátású részvények névre szólnak, tetszés szerinti névre állíttatnak ki és az 1908. május 1-től lesznek fokozatosan kiadva.

Felhivatnak ennél fogva mindazon részvényesek, kik az új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket szelvény iv nélkül

1907. augusztus 15-től 1907. szeptember 20-ig, bezárólag az intézetnél lebélyegzés végett bemutassák és az átveendő új részvényekre a befizetéseket a befizetési elismervény ellenében a kitűzött határidőkben teljesítsék.

Léván, 1907. július hó 28-án.

Az igazgatóság.

Ujonnán épült házamban f. évi nov. 1-től
5 szobás lakás
villamvilágítás, fürdőszoba, vízvezetékekkel ellátott
5 szobás modern uri lakás
Knapp Dávid gépraktáros LÉVÁN

K á v é.

	1 kg. frt. kr.
New-Cuba kávé	1.60
Jamaikai legfinomabb	2.20
Kuba legfinomabb	2.20
Ceylon legfinomabb	2.10
Ceylon finom	2.—
Portorico finom, és Cuba	1.60 2.—
Gyöngy legfinomabb	1 60 2.— 2.20
Mocca legfinomabb	2.20
Arany Java legfinomabb	2.20
Brazíliai legfinomabb	1.60
Brazíliai II. rendű	1.30
Cuba pörkölt	2.— 2.40
Hungária kávé	1.20
Örökl kávé	1.—

Kapható:
Kern Testvéreknel, Léván.

Védjegy: „Horgony!”
A Liniment. Capsici comp.
a Horgony-Pain-Expeller
póteleka
egy régiónak bizonyult háziser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közzvényél, csúznál és meghülések...
Folyamatot. • Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Báró Kozmitza — (ezelőtt — Matton-féle) —
buda
Király-k es erüvize
az Erzsébet-Sósfürdő, főforrása.
Enyhe hashajtó

TIRGRAM-POR
az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben —.30, —.60, 1.— és 2.— koronáért kapható
TIRGRAM TINKTURA
csak Poloskák ellen üvegekben —.40, —.80, 1.20, 2.60 és 5.— koronáért kapható minden jobb drogeriában, fűszer- és festék kereskedésben, ahol Tirgram P akátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM” névre. Gyár: Budapest, IV. ker., Károly utca 1.
Kapható Léván: Klein Benő, Silbinger Zsigmond, Wilhelm Gizella, Blum R., Kertész Lajos, Knapp Ignác.

Tölgyfa-eladási hirdetmény.

A beszercebányai püspökség tulajdonát képező garamszőlősi uradalomban, Némethi község határában fekvő „C” üzemosztály I. vágáscsoport 4 tag 17 osztágában 418 kat. holdon vetővágás útján kihasználható, 4700 darab tölgyfa zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános versenytárgyalás útján fog a tövön eladatni.

Kikiáltási ár 23,777 korona, bánatpénz 2400 korona.

A vételáron felül a vételár 4%-ka az erdészeti alkalmazottak nyugdíjalapjára és ugyanennyi jelölési díj címén lesz a vevő által fizetendő.

A bánatpénzzel és 1 koronás bélyeggel ellátandó írásbeli ajánlatok, melyekben a megajánlott vételár számmal és szóval is kitüntetendő, és melyekben az is, kijelentendő, hogy az ajánlattevő azezen eladásra vonatkozó árverési és szerződési feltételeket ismeri és elfogadja, — legkésőbb a versenytárgyalásra kitűzött óráig az alulírott uradalmi felügyelőhöz nyújtandók be, mert később beérkező, valamint távirati és utó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Minden árverelő köteles a szóbeli árverésnek megkezdése előtt az árverési, valamint az ezeknek kiegészítő részét képező szerződési feltételeket azok elfogadásának jeléül sajátkezűleg aláírni.

A zárt ajánlatot tevőkről feltételeztetik, hogy azok úgy az árverési, mint a szerződési feltételeket ismerik s magukat azoknak teljesen alávetik.

Az eladó püspökség fenntartja magának azt a jogot, hogy a tett vagy benyújtott ajánlatok közül elfogadásra szabadon választhassa azt, a melyet tekintet nélkül az ajánlat magasságára, saját belátása szerint, legmegfelelőbbnek talál, és esetleg az összes ajánlatokat vissza is utasíthassa.

Az ajánlattevő, akinek ajánlata elfogadtatott, köteles az illető jogügyletre vonatkozó szerződést az ajánlatának elfogadását tudató értesítés vételének napjától számított 8 nap alatt aláírni.

A szerződésnek aláírásig az elfogadott ajánlat benyújtójára nézve ezen általános, valamint a közszemlére kitett szerződési feltételek jogérvényesek és kötelezők.

Ha azon árverelő, kinek ajánlata elfogadtatott, ajánlatát megbáná a visszalépne vagy a szerződést a fentebb kitűzött határidőn belül aláírni vonakodnék — szerződésszegőnek fog tekintetni, s mint ilyen bánatpénzt elveszti s ez esetben a püspökség jogosítva lesz a visszatartott bánatpénzt magának mint sajátját megtartani és az ajánlat tárgyát képező vállalati tárgyat a szerződésszegő ajánlattevő terhére és költségére ha csak egyetlenegy, a szerződésszegő ajánlattevő kizárásával megtartandó új versenytárgyalás útján vagy szabad kézből is bárkinek átadni.

Ily esetben a szerződésszegő ajánlattevő a netalán kedvezőtlenebb új ajánlatból a püspökségre hártható veszteségért, úgyszintén a versenytárgyalás költségeiért és minden további károkért összes vagyonával felelős; míg ellenben ha az új árverésnél vagy a szabadkézből való eladás útján netán kedvezőbb ajánlat tétetnék, a különbözetre az elmozdított ajánlattevő semmiféle igényt, sem tarthat.

A szerződési feltételek alólírottinál Garamszentkeresztben valamint a lutillai uradalmi erdőhivatalnál és a barsberenczei uradalmi erdőgondnokságnál megtekinthetők, a mely helyeken további bővebb felvilágosítások is szerezhetők.

Az árverés 1907. évi október hó 16-án délelőtti 11 órakor fog Garamszentkeresztben a püspöki székházban megtartatni.

Garamszentkeresztben, 1907. évi szeptember hó 9-én.

Vetzel István
uradalmi felügyelő.